

Ina Rosens tale ved Krystalnat i Krystalgade

Taler

Ina Rosen
Forperson for Det Jødiske
Samfund i Danmark

Dato

9. november 2025

Sted

Krystalgade i København

Omstændigheder

Talen blev holdt ved *Krystalnat i Krystalgade*, der er en markering af årsdagen for Krystalnatten og et arrangement mod antisemitisme. Talen fandt sted i faklernes skær, i en fyldt gade, umiddelbart inden statsministerens tale.

1

Kære venner

5 Det varmer at se så mange mennesker samlet her i aften. Det betyder så meget mere, end I forstår.

I aften bekræfter vi, at vi står sammen mod jødehad og mod had i alle dets former.

10

Derfor vil jeg gerne invitere repræsentanter fra de danske ungdomspartier herop i en fælles handling til at tænde et lys. Et lys for fællesskab. For sammenhold. I mindet om fortiden og i håbet om en fremtid uden antisemitisme og uden had.

15 Tak til jer og tak for, at I står sammen.

Og tusinde, tusinde tak til alle jer, der er kommet her i aften. Tak til alle, der her og rundt om i Danmark hver eneste dag siger ja til ordentlighed og nej til had.

20 Hver eneste handling, der modarbejder had, styrker tilliden og sammenhængskraften i vores samfund.

Man kan godt tro, at det, man gør, er småt, men det er det virkelig, virkelig ikke.

25 Det betyder alverden, når andre står op for én.

Forleden læste jeg et vidnesbyrd fra Krystalnatten, den 9. november 1938. En dreng fortalte, hvordan nazisterne brød døren ind til hans trygge hjem, smadrede alt, tæskede familien og slog faderen ihjel.

30

Og så er det, han siger:

“De kendte os ikke engang. De havde ikke noget imod os som personer. De gjorde bare, hvad de mente, var deres pligt.”

35

Forestil jer det. Borgere, der vender sig mod medborgere. Mennesker som dig og mig. Krystalnatten skete denne aften for 87 år siden. Nazisterne gav los for det jødehad, de havde pustet til i et årti.

40

“Jude” blev et skældsord.

45

“Juden raus” et slagord.

“Død over jøderne” en holdning, man sagtens kunne sige højt.

50

Og den nat faldt maskerne. Styret førte an, flere fulgte efter, og alt for mange trak gardinerne for.

Det hedder Krystalnatten, fordi glasset fra smadrede jødiske hjem og forretninger glimtede som krystaller i lygternes skær.

55

Men det var ikke bare glas, der blev knust.

Det var en samfundsorden.

Det var liv.

60

8.000 forretninger og hjem blev smadret.

Hundreder af synagoger brændt.

Tusinder af mænd, kvinder og børn tæsket.

30.000 mænd arresteret og sendt i koncentrationslejr, mens kvinder og børn så fortabt til.

70

Alt sammen fordi de var jøder.

Vi vil så gerne tro, at det var nazisterne alene.

75

Men sandheden er:

Det kunne kun ske, fordi alt for mange med god grund var frygtsomme. Alt for mange tænkte:

80

“Jeg kan ikke gøre noget.”

Det er en farlig tanke.

85

Vi er så utroligt heldige at leve i et helt andet samfund. Et frit, demokratisk og anstændigt Danmark.

Men frihed og anstændighed er ikke noget, vi bare kan tage for givet. Det er noget, vi er fælles om at holde ved lige.

90

Det er besnærende at tro, at jødehad hører fortiden til, at vi er nogle andre og bedre mennesker end dengang.

Men den tanke forpligter.

95

Vi her i Danmark skal gøre os fortjent til at være et bedre samfund. Det fordrer en daglig indsats.

For også i dag mærker jøder utryghed lige her i trygge Danmark.

100

Forældre siger til deres børn: “Lad være med at vise, at du er jøde.”

Jøder i Danmark bliver afkrævet ansvar for en konflikt tusindvis af kilometer væk.

105

Nogle trækker sig.

Andre spørger: "Er der en fremtid for os her?"

110

Nogle er allerede rejst.

Efter 400 års dansk-jødisk historie.

115

I aften står vi her uden for vores smukke synagoge og mange andre steder i Danmark. Vi står skulder ved skulder, på tværs af politik, kultur og tro.

For vi kan gøre noget. Og vi skal gøre noget.

120

Når vi markerer Krystalnatten, er det ikke kun for at mindes, men for at forpligte os.

Til at tage ansvaret på os.

125

Til at tale hadet midt imod.

Jødehad og alle former for had i vores tid, i vores land, i dette dejlige Danmark, hvor vi har hjemme.

130

Langt de fleste danskere ønsker ikke, at antisemitismen vokser.

Jeg ved det, ikke kun fordi en undersøgelse viser det, men fordi vi mærker støtte og varme ord hver eneste dag.

135

Jeg ved det, fordi I er her i dag.

Fordi mennesker i hele landet i aften står sammen mod antisemitisme og diskrimination.

140

Men alligevel breder utrygheden sig.

Når nogen bliver bange for at udstille en fiskekutter, der i 1943 sejlede rædselsslagne danske jøder til Sverige.

- 145 Når skoleklasser tøver med at besøge det Jødiske Museum.
- Når jødisk historie, liv og kultur forstummer, fordi folk bliver utrygge.
- Når det sker, så må vi alle sammen træde frem.
- 150 Også selv om det kræver lidt ekstra af os.
- For med fællesskabet i ryggen afviser vi frygten og giver mod til dem, der et øjeblik ryster på hånden.
- 155 Og det kan vi godt. For tavshed er ikke et svar.
- Nej, tavshed er aldrig et svar.
- 160 Heller ikke på sociale medier, hvor hadefulde ord breder sig med uhyggelig fart. Her er ordene hårde, anklagerne brutale, og man spørger sig selv: Når ordene er så hadske, bliver de så til handling?
- Vi har jo set det før.
- 165 Det begynder med ordene.
- Ord bliver til holdninger. Holdninger bliver til handlinger.
- 170 Og så kan man godt få den tanke: Hvad kan jeg gøre?
- Men jødehadet må aldrig forbigås i tavshed, heller ikke når det får nye former eller nye masker. For vi kan lære af historien.
- 175 Det hadefulde sprog skal modsiges fra første færd.
- For når jøder lægges for had, fordi de er jøder, så er det ikke alene et angreb på jøderne.
- 180 Det er et angreb på hele samfundet.

Det er et angreb på alle, der på tværs af politik, kultur og tro gerne vil det danske fællesskab.

185

Det handler om, hvilket Danmark vi vil være.

Hvilket Danmark vi vil give videre.

190

Et åbent, frit, demokratisk Danmark, hvor forskellighed ikke splitter, men beriger.

Antisemitismen lever ikke kun af vold.

195

Den lever af tavshed.

Og den dør, når vi som i aften står sammen og siger:

Nej. Aldrig mere.

200

Psykologen og Auschwitz-overleveren Viktor Frankl sagde:

“Alt kan tages fra et menneske undtagen én ting: den sidste frihed – at vælge sin holdning, uanset omstændighederne.”

205

I aften, lige her, vælger vi vores holdning.

Vi er det modsatte af dem, der trak gardinerne for.

210

Vi åbner vinduet og råber ud:

Stop. Nok er nok.

Aldrig mere jødehad.

215

Aldrig mere had.

Aldrig mere.

220

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

225

Tags

Mindetale, Taler om Krystalnatten 1938

Relateret

Mette Frederiksens tale ved Krystalnat i Krystalgade
9. november 2025

230

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/ina-rosens-tale-ved-krystalnat-i-krystalgade>

235

240

245

250

255